

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων

Χειμερινό Εξάμηνο 2020

Μάθημα Επιλογής

ΚΑΘ.Ε ΠΡΑΓΜΑ

«Καθημερινό, Επιτελεστικό Πράγμα». Θεωρία και Σχεδιασμός Αντικειμένων Οικιακής Κλίμακας

Διδάσκων: Ζήσης Κοτιώνης, καθηγητής TAM, ΠΘ

Επικουρικό διδακτικό έργο: Ευθυμία Δημητρακοπούλου, υποψ. Διδασκωρ Π.Θ.

Ελίνα Λέτσιου, υποψ. Διδασκωρ Π.Θ

Το διεθνές ενδιαφέρον του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού στρέφεται από την “Μητρόπολη” προς τις απεριόριστες εκτάσεις της υπαίθρου. Η μητροπολιτική τεχνολογική αποσκευή επιτρέπει την κατοίκηση της υπαίθρου με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό της αστικής διαβίωσης. Η ύπαιθρος από χώρα της έλλειψης μετατρέπεται σε πεδίο αφθονίας, απόλαυσης και καθημερινού εξωτισμού. Παρόλα αυτά, η κλιματική συνθήκη των εποχών, η διάσταση μεταξύ θερινής και χειμερινής διαβίωσης κάνουν ακόμη τη ζωή στην ύπαιθρο εποχιακή. Πώς μπορούμε να μετακινήσουμε την αντίληψη που ταυτίζει τη ζωή στην ύπαιθρο με τις εποχιακές απολαύσεις του καλοκαιριού; Τα ερωτήματα αυτά κλονίζουν την ιδεολογική κατασκευή των εποχών, την αντίληψη που έχουμε για το εύρος των δραστηριοτήτων ανάμεσα στη ζέστη και το κρύο, τη γη και τη θάλασσα, ανάμεσα στη μεγάλη και τη μικρή μέρα. Οι συνθήκες της υγειονομικής κρίσης που βιώνουμε έχουν κάνει τη σχέση μας με το «έξω» πιο επιφυλακτική και οριοθετημένη ταυτισμένη με το συγχρωτισμό και η αντίληψή μας για το «μέσα» αποτελεί αναγκαιότητα ασφάλειας μέσω της απομόνωσης.

Ο σχεδιασμένος χώρος οριοθετεί αυτό το μέσα και το έξω και τα πράγματα γύρω μας παίρνουν θέση σε αυτό τον διαχωρισμό. Τα πράγματα βέβαια, ο υλικός κόσμος που μας περιβάλλει, δεν είναι απλές μονοσήμαντες, βουβές και δεδομένες οντότητες, αλλά συνδέονται με σύνθετες πολιτισμικές σημασίες και πολλαπλά νοήματα, που μετασχηματίζονται καθημερινά αναπτύσσοντας πολύπλευρες και αμφίδρομες σχέσεις και διαδράσεις με τους χρήστες τους. Τα αντικείμενα και οι κατασκευές του «μέσα» και «έξω» κόσμου αποτελούν προϊόντα του βιομηχανικού κόσμου και αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινής ζωής. Πως θα μπορούσαμε σε αυτά τα αυστηρά δίπολα μέσα-έξω, χειμώνας-καλοκαίρι, εργασία-ξεκούραση, αρσενικό-θηλυκό, επίσημο-ανεπίσημο να επαναποθετηθούμε σχεδιάζοντας τον υλικό κόσμο που περιβάλλει τις καθημερινές πρακτικές;

Το υλικό περιβάλλον μέσα στο οποίο πραγματοποιούνται οι καθημερινές πρακτικές, είναι πάντοτε θεσμοθετημένο με βάση κοινωνικά κανονιστικά πρότυπα συμπεριφοράς. Η υλική κουλτούρα βοηθά στην οικοδόμηση των δεσμών μεταξύ των υλικών μορφών της καθημερινής ζωής και των ιδεολογικών, κοινωνικών ή ιστορικών κινήτρων πίσω από αυτά. Οι μορφές των πραγμάτων δεν είναι μόνο οι μορφές της τεχνικής, αλλά επίσης σχηματίζονται από άορατες δυνάμεις που κατασκευάζουν τις ορατές μορφές του πολιτισμού.

Αναζητούμε στο ΚΑΘ.Ε ΠΡΑΓΜΑ σε συνάρτηση με τους παραπάνω αναστοχασμούς, πως θα μπορούσαμε να συγκροτήσουμε μια συνθήκη οικιακού εκεί έξω κατανοώντας τις 'ασαφείς περιοχές' που μεσολαβούν ανάμεσα σε βεβαιότητες, χρησιμοποιώντας δομικούς μετασχηματισμούς, σχεδιάζοντας στην κοντινή σε μας κλίμακα με τη μεθοδολογία των συνταγών.

Οι συνταγές των πραγμάτων του γύρω μας κόσμου είναι οι οδηγίες για το είδος και για την ποσότητα των υλικών που είναι απαραίτητα για το ΚΑΘ.Ε ΠΡΑΓΜΑ, καθώς και για τον τρόπο της παρασκευής του ή τυποποιημένες οδηγίες για το πώς πρέπει να ενεργήσει ή να συμπεριφερθεί κάποιος σε σχέση με αυτό. Στον κόσμο των πραγμάτων που βρίσκουμε γύρω μας, εντοπίζονται αντικείμενα που περιέχουν ένα σύνολο δυνατοτήτων χρήσεων και λειτουργιών και τα εγχειρίδια χρήσης ή αλλιώς *manuals* είναι η συμπυκνωμένη έντυπη αποτύπωση αυτών των απαραίτητων πληροφοριών. Ένα εγχειρίδιο χρήσης μπορεί να περιέχει προτροπές ή απαγορεύσεις χρήσης ενός πράγματος, κατασκευαστική μέθοδο που αφορά τη συναρμολόγηση και σύνταξη των επιμέρους στοιχείων ή κόμβων, προτεινόμενο τρόπο χρήσης που μπορεί να περιέχει τις δυνατότητες κίνησης ή μετατροπής του αντικειμένου και μπορεί να απευθύνεται στον χρήστη-κατασκευαστή-πελάτη.

Άσκηση 1^η

Στην πρώτη Άσκηση ζητείται από τους/τις φοιτητές/τριες να επιλέξουν:

1)Ερευνώντας τη συνθήκη διαμονής του δίπολου μέσα-έξω θα πραγματοποιηθεί μελέτη του οικιακού εξοπλισμού και των πραγμάτων που βρίσκονται στον μέσα και έξω κόσμο και θα επιλεγεί **ένα** που θεωρείτε εσωτερικό πράγμα και θα αποτυπωθεί σε μορφή *manual* η κατασκευαστική μεθοδολογία, η πρακτική χρήσης του και το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών για το αντικείμενο ή την εγκατάσταση και **ένα** που θεωρείτε εξωτερικό πράγμα και θα πραγματοποιηθεί η αποτύπωσή του σε έντυπη μορφή μέσω ενός εγχειριδίου χρήσης που θα παρουσιάζει με ευρηματικό τρόπο τη χρήση του. Στόχος είναι να καταδειχθούν οι δυνατότητες μετα-σκευής, ανα-σκευής, επι-σκευής των πραγμάτων γύρω μας

*Και τα δύο *manual* θα εμπεριέχονται σε χαρτί της επιλογής των φοιτητών/τριών μεγέθους Α3 το κάθε ένα και θα διπλωθεί (folding) με κατάλληλο τρόπο με σκοπό την καλύτερη επικοινωνία του Κ.ΑΘΕ πράγματος*

Άσκηση 2^η

Στη δεύτερη Άσκηση ζητείται από τους/τις φοιτητές/τριες να επιλέξουν:

A) **ένα ΕΝΕΡΓΗΜΑ ΧΡΗΣΗΣ** (πχ κάθομαι, στέκομαι, αποθηκεύω), ή από τα ενεργήματα που ήδη μελετήσατε στην άσκηση 1 ή από τα ενεργήματα για τα οποία συζητήσαμε στο μάθημα

και

B) **ένα ΕΝΕΡΓΗΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ** (πχ βιδώνω, αρθρώνω, στοιβάζω)

Τα δύο αυτά ενεργήματα ζητείται να αποτελέσουν τον πυρήνα μιας σχεδιαστικής έρευνας και να αρχίσουν να πραγματοποιούνται δοκιμές σε κλίμακα 1:1 καθώς και σε ψηφιακή μορφή. Προτρέπουμε τους/τις φοιτητές/τριες να χρησιμοποιήσουν υλικά που βρίσκουν στο άμεσο περιβάλλον τους ώστε να επιχειρηθεί η ανακατασκευή και επανάχρηση του γύρω μας υλικού κόσμου ώστε να

δώσουμε μια άλλη διάσταση των παγιωμένων υλικών-χρήσεων. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στις νέες τυπολογίες πραγμάτων που θα δημιουργηθούν μέσα από τη σύμπραξη χρήσεων και υλικών.

Άσκηση 3η

Η κατασκευή “**Καθ.ε Πραγμάτων**” είναι απλή, χαμηλής τεχνολογίας (lowtech) και απαιτεί μόνο στοιχειώδη μηχανικά μέσα- εργαλεία. Με τρυπήματα, κοψίματα και βιδώματα επιτυγχάνεται η συναρμογή των μερών μεταξύ τους. Τα υλικά που απαρτίζουν τις κατασκευές μπορούν με απλό τρόπο να αποσυναρμολογηθούν για την μεταφορά, αποθήκευση αλλά και την τροποποίησή τους. Τα υλικά είναι οικοδομικά και χρηστικά υλικά από το απαραίτους που συγκροτεί τον οικιακό, καθημερινό πολιτισμό (domesticculture). Η δυνατότητα να βρεθούν εύκολα και φθηνά υλικά και οι χαμηλές απαιτήσεις σε τεχνικές γνώσεις και μηχανικά μέσα καθιστά τη μεθοδολογία κατασκευής προσβάσιμη στον οποιοδήποτε θέλει να τη χρησιμοποιήσει και να την εξελίξει, ως ένα είδος ανοιχτού λογισμικού.